

॥ ३८ ॥ ३९ ॥ ४० ॥ शाश्वतो धर्म आत्मदर्शनं यदा ह्याज्ञवल्क्यः इज्याचारदमाहिंसादानस्वाध्यायकर्मणां अयंतु परमो धर्मो यद्योगेनात्मदर्शनमिति सत्ये त्रैकालिकबाधशून्ये वस्तुनि प्रतिष्ठितः पर्यवसि
 स्वाध्यायवानमत्तो वै तं देवा ब्राह्मणं विदुः ॥ यद्ब्राह्मणानां कुशलं तदेषां परिकीर्तयेत् ॥ ३८ ॥ सत्यं तथा व्याहरतां नानृते रमते मनः ॥ धर्मं तु ब्राह्मणस्याहुः स्वाध्यायं द
 ममार्जवं ॥ ३९ ॥ इंद्रियाणां निग्रहं च शाश्वतं द्विजसत्तम ॥ सत्यार्जवे धर्ममाहुः परं धर्मविदो जनाः ॥ ४० ॥ दुर्ज्ञेयः शाश्वतो धर्मः स च सत्ये प्रतिष्ठितः ॥ श्रुतिप्र
 माणो धर्मः स्यादिति वद्वानुशासनं ॥ ४१ ॥ बहुधा दृश्यते धर्मः सूक्ष्म एव द्विजोत्तम ॥ भगवानपि धर्मज्ञः स्वाध्यायनिरतः शुचिः ॥ ४२ ॥ न तु तत्त्वेन भगवन् धर्मवे
 त्सीति मे मतिः ॥ यदि विप्रनजानीषे धर्मं परमकं द्विज ॥ ४३ ॥ धर्मव्याधं ततः पृच्छ गत्वा तु मिथिलां पुरीं ॥ मातापितृभ्यां शुश्रूषुः सत्यवादी जितेंद्रियः ॥ ४४ ॥
 मिथिलायां वसेद्बाधः स ते धर्मा न्नवक्ष्यति ॥ तत्र गच्छ स्वभद्रं ते यथा कामं द्विजोत्तम ॥ ४५ ॥ अत्युक्तमपि मे सर्वं क्षंतुमर्हस्यनिदित ॥ स्त्रियो लघ्वध्याः सर्वेषां ये धर्म
 मभिर्विदते ॥ ४६ ॥ ब्राह्मण उवाच प्रीतोऽस्मितवभद्रं ते गतः क्रोधश्च शोभने ॥ उपालंभस्त्वया त्युक्तो मम निःश्रेयसंपरं ॥ स्वस्तितेस्तु गमिष्यामि साधयि
 ष्यामि शोभने ॥ ४७ ॥ मार्कण्डेय उवाच तथा विस्मृष्टो निर्गम्य स्वमेव भवनं ययौ ॥ विनिंदन् स स्वमात्मानं कौशिको द्विजसत्तमः ॥ ४८ ॥ इति श्रीमहा
 भारते आरण्यके पर्वणि मार्कण्डेय समाख्या पर्वणि पतिव्रतोपाख्याने षडधिक द्विशततमोऽध्यायः ॥ २०६ ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ ४९ ॥ मार्कण्डेय उवाच
 चिंतयित्वा तदा श्रयं स्त्रिया प्रोक्तमशेषतः ॥ विनिंदन् स स्वमात्मानं मागस्कृत इवावभौ ॥ १ ॥ चिंतयानः स्वधर्मस्य सूक्ष्मां गतिमथाब्रवीत् ॥ श्रद्धानेन वै भाव्यं ग
 च्छामि मिथिलामहं ॥ २ ॥ कृतात्मा धर्मवित्तस्यां व्याधो निवसते किल ॥ तं गच्छाम्यहमद्यैव धर्मं प्रष्टुं तपोधनं ॥ ३ ॥ इति संचिंत्य मनसा श्रद्धानः स्त्रिया वचः ॥
 बलाकाप्रत्ययेनासौ धर्म्यैश्च वचनैः शुभैः ॥ ४ ॥ संप्रतस्थे समिथिलां कौतूहलसमन्वितः ॥ अतिक्रमान्न रण्यानि ग्रामांश्च नगराणि च ॥ ५ ॥ ततो जगाम मिथिलां
 जनकेन सुरक्षितां ॥ धर्मसेतुसमाकीर्णाय ज्ञोत्सववतीं शुभां ॥ ६ ॥ गोपुरादालकवतीं हर्म्यप्राकारशोभनां ॥ प्रविश्य नगरीं रम्यां विमानैर्बहुभिर्युतां ॥ ७ ॥ प
 ण्यैश्च बहुभिर्युक्तां सुविभक्तमहापथां ॥ अश्वैरथैस्तथानागैर्योधैश्च बहुभिर्युतां ॥ ८ ॥

तः अन्यो धर्मस्त्वसत्ये प्रतिष्ठित इत्यर्थास्ति द्वं ॥ ४१ ॥ ४२ ॥ ४३ ॥ ४४ ॥ ४५ ॥ ४६ ॥ साधयिष्यामि स्वकार्यमिति शेषः ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ इत्यारण्यके पर्वणि नैलकंठीये भारत भावदीपे षडधिक द्वि
 शततमोऽध्यायः ॥ २०६ ॥ ॥ ४९ ॥ ॥ ४९ ॥ चिंतयित्वेति आगोपराधः कृतमनेनेत्यागस्कृतः ॥ १ ॥ २ ॥ ३ ॥ ४ ॥ ५ ॥ ६ ॥ विमानैः साप्तभौमिकगृहैः ॥ ७ ॥ ८ ॥